

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17621/2022
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, др Илије Зиндовића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Татјана Љубисављевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1470/22 од 30.03.2022. године, у седници одржаној 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1470/22 од 30.03.2022. године, става другог изреке, у преиначујућем делу.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1470/22 од 30.03.2022. године, става првог изреке, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1470/22 од 30.03.2022. године, става првог изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 53752/20 од 17.06.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед смрти блиског лица исплати и то: тужиоцу АА 500.000,00 динара, тужиоцу ББ 500.000,00 динара и тужиоцу ВВ 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 17.06.2021. године, као дана пресуђења од исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете исплати преко досуђених износа у ставу првом изреке до тражених износа од 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 17.06.2021. године, као дана пресуђења, до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име трошкова парничног

поступка исплати 237.000,00 динара, од дана наступања услова за извршење до исплате. Ставом четвртим изреке, тужиоци су ослобођени плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1470/22 од 30.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена у ставу првом и делу става трећег изреке којим је обавезана тужена да тужиоцима плати трошкове поступка од 237.000,00 динара. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед смрти блиског лица, поред износа од досуђеног ставом првим изреке од 500.000,00 динара, исплати и износ од по још 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 17.06.2021. године, као дана пресуђења, до исплате, док је у преосталом делу става другог изреке првостепена пресуда потврђена и у том делу жалба тужилаца одбијена, као неоснована. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка, садржано у преосталом делу става трећег изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцима исплати трошкове поступка од 237.000,00 динара од дана пријема пресуде, а не од наступања услова за извршење. Ставом четвртим изреке, одбачена је као недозвољена жалба тужене изјављена против решења садржаног у ставу четвртим изреке првостепене пресуде. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати 25.000,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у преиначујућем делу става другог изреке, тужена је изјавила благовремено ревизију због погрешне примене материјалног права у смислу члан 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП, док је у односу на одбијајући део става првог изреке побијане пресуде ревизију изјавила због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи, као изузетно дозвољеној, на основу члана 404. ЗПП.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију. Трошкове ревизијског поступка су тражили и определили.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у побијаном преиначујућем делу на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, ... 10/23) и оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су са супругом и оцем, ГГ, живели у Пре повлачења полицијских и војних снага тужене са подручја Косова и Метохије, ГГ је нестао 12.06.1999. године. Пошто је пријавила нестанак супруга МУП-у у ..., тужилца АА је са тада малолетном децом (од ... и ... година) побегла из ..., јер је чула да се војска и полиција повлаче. Пок. ГГ рођен је ... године и са тужиљом АА је закључио брак 12.09.1991. године из ког имају двоје деце ББ и ВВ (овде тужиоце), која су у време нестанка њиховог сада пок. оца била ниског календарског узраста. Решењем Р2 59/9 Основног суда у Косовској Митровици од 09.06.2011. године, које је постало правноснажно 09.06.2011. године, нестало лице ГГ, са последњим пребивалиштем у ...,

проглашен је за умрлим, а као дан његове смрти утврђен је 12.06.1999. године на територији Пећи.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу члана 180 и 201. Закона о облигационим односима утврдио да је тужена одговорна за нематеријалну штету коју су тужиоци претрпели, јер је смрт супруга и оца тужилаца, утврђена на дан 12.06.1999. године на територији Пећи, наступила услед аката терора и насиља у периоду када се снаге тужене нису повукле са територије Општине Пећ и биле дужне да спрече штету која настане на тој територији услед акта терора и насиља (све до до коначног повлачења војске и полиције подручја Општине Пећ 15.06.1999. године). У погледу висине накнаде нематеријалне штете због смрти супруга и оца првостепени суд је делимично усвојио тужбене захтеве и тужиоцима досудио по 500.000,00 динара, за које износе је оценио да представљају правичну новчану накнаду у време пресуђења. У преосталом делу одлучио је одбијањем тужбених захтева.

Другостепени суд је оценио да је првостепени суд досуђене износе накнаде траженог вида нематеријалне штете, прениско одмерио. Због тога је, с позивом на члан 200. ЗОО делимично преиначио првостепену пресуду у одбијајућем делу и тужиоцима досудио увећане износе правичних накнада, од по још 200.000,00 динара (укупно по 700.000,00 динара). У преосталом одбијајућем и усвајајућем делу, другостепени суд је потврдио првостепену пресуду.

По оцени Врховног суда, ревизијом се неосновано побија правилност примене материјалног права у погледу одлуке другостепеног суда о висини досуђених накнада на име нематеријалне штете, као превисоко одмерених, а код правилног утврђења да је тужена у обавези да тужиоцима накнади предметну нематеријалну штету.

Чланом 200. Закона о облигационим односима - ЗОО, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству (став 1.). Приликом одлучивања о захтеву на накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (став 2.).

У смислу цитиране законске одредбе следи да новчана накнада нематеријалне штете има за циљ пружање сатисфакције оштећеном лицу због претрпљених душевних патњи, па се стога висина накнаде за претрпљене душевне болове због смрти блиског лица утврђује као сатисфакција по слободној оцени суда, с тим да су код одмеравања њене висине судови дужни да воде рачуна како о значају повређеног добра и циљу којем та накнада служи, тако и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Имајућу у виду наведено, по оцени Врховног суда, правилно је другостепени суд применио члан 200. ЗОО и закључио да, с обзиром на утврђене околности конкретног случаја: да је пок. ГГ у време нестанка био породичан човек, стар ... година, те да је иза себе оставио (тужиоце) супругу са двоје деце тада узраста ... година

и ... година која су расла без родитељског старања, лишена родитељске љубави и подршке, тек досуђени увећани износи траженог вида нематеријалне штете, поред и заједно са износима досуђеним првостепеном пресудом, представљају правичну накнаду тужиоцима за душевни бол који подносе због смрти супруга и оца. У смислу напред изнетог, неосновано ревидент истиче да су досуђене накнаде нематеријалне штете превисоко одмерене, јер је другостепени суд приликом одлучивања о њиховој висини водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме та накнада служи, као и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије у побијаном одбијајућем делу на основу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, ... 10/23), Врховни суд је оценио да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији, као о изузетно дозвољеној, јер су по питању одговорности тужене за накнаду штете која је проузрокована терористичким актом на територији АП КИМ пре повлачења снага тужене са територије Општине Пећ, нижестепене пресуде донете у складу са усаглашеном судском праксом Врховног касационог суда и Врховног суда и засноване на примени одговарајућих одредаба материјалног права - Закона о облигационим односима. Отмица супруга и оца тужилаца догодила се после ступања на снагу Резолуције Савета безбедности ОУН број 1244 и после потписивања Војно-техничког споразума од 10.06.1999. године, а према Војно-техничком споразуму КФОР је одговоран за безбедност грађана на територији Косова и Метохије. Повлачењем Војске Југославије са ове територије КФОР је преузео потпуну контролу над овом територијом. Међутим, органи СРЈ и Републике Србије су имали дужност заштите јавне безбедности, реда и мира на територији Косова и Метохије, све до свог ефективног повлачења са те територије, те је Република Србија одговорна у смислу члана 180. Закона о облигационим односима, за накнаду штете настале смрћу лица која је наступила у том периоду услед аката терора и насиља. Како је смрт супруга и оца тужилаца, која је правноснажним решењем утврђена на дан 12.06.1999. године, наступила у време када се снаге СРЈ и Републике Србије још нису биле повукле са територије општине Пећ и биле дужне да спрече предузимање терористичких аката и наступање штете по тужиоце, то је постојао основ за утврђивање одговорности за штету тужене по основу члана 180. Закона о облигационим односима. Пресуда Врховног суда Србије Рев 2779/2006 од 18.12.2006. године, као и одлука Уставног суда Уж 6921/14 од 26.05.2016. године, на које се ревизијом указује, нису доказ о неуједначеној судској пракси, јер је наведеним одлукама исказан став о одговорности тужене за штету која је проузрокована терористичким актом на територији Косова и Метохије, у битно различитој ситуацији, односно након повлачења безбедоносних снага тужене са територије Косова и Метохије. Из наведених разлога, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је оценио да у наведеном делу ревизија није дозвољена ни као редовна.

Чланом 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази

динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба у овој правној ствари, поднета је 25.11.2011. године. Вредност предмета спора побијеног дела цени се у односу на сваког од тужилаца појединачно, с обзиром да они нису јединствени и нужни супарничари, у смислу члана 210. ЗПП. Вредност предмета спора побијаног дела у односу на сваког од тужилаца је по 500.000,00 динара.

Имајући у виду да се у овом случају ради о имовинскоправном спору, у коме вредност предмета спора побијеног дела у односу на сваког од тужилаца не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, то у наведеном делу, применом члана 403. став 3. ЗПП, ревизија није дозвољена.

Из наведених разлога, применом члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Захтев тужилаца за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, одбијен је на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер одговор на ревизију није потребан ради вођења парнице, па је одлучено као у ставу четвртном изреке.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић